

ส่องการจัดการสิ่งแวดล้อม.. ประเทศสิงคโปร์

นางสาวรัตนศิริ พิมลไทย
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๖ (สงขลา)

สิงคโปร์ เป็นเกาะ เป็นเมืองหลวง และเป็นประเทศ!! มีขนาดพื้นที่ประมาณ ๗๒๒.๕ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณครึ่งหนึ่งของกรุงเทพมหานคร ด้วยมีขนาดประเทศที่เล็ก จึงอาจเป็นความได้เปรียบต่อการบริหารจัดการจัดการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาประเทศ ร่วมกับวิสัยทัศน์และนโยบายของผู้นำ สามารถผลักดันสิงคโปร์สู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูงสุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีนักท่องเที่ยวไปเยี่ยมเยือนปีละเกือบ ๒๐ ล้านคน (มติชนออนไลน์, ๒๕๖๒)

กว่า ๕๐ ปี นับตั้งแต่ได้รับเอกราชเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘ (ค.ศ. ๑๙๖๕) จวบจนปัจจุบัน สิงคโปร์สามารถพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องจนเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ภายในชั่วอายุคน และพัฒนาการดังกล่าวยังสะท้อนถึงความสมดุลของสามเสาหลักตามแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ สิงคโปร์มีความโดดเด่นในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม” ที่ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญน้อยกว่าการพัฒนาในด้านอื่น ๆ จนประสบปัญหาความเสื่อมโทรมและการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ และปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม แต่สำหรับสิงคโปร์ “การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม” คือตัวชี้วัดความสำเร็จประการหนึ่งของการพัฒนาประเทศ โดยนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของสิงคโปร์มีความเชื่อมโยงกับทุกบริบทของการพัฒนาประเทศ กล่าวคือ “หากประเทศมีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ...สิ่งแวดล้อมต้องมีคุณภาพดีด้วย!!” ซึ่งสิงคโปร์ใช้กลไกสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental Education) เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาและสร้างวินัยให้คนในชาติ มุ่งสู่เป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อมที่ต้องการ

จากการเข้าร่วมฝึกอบรมหลักสูตรการเสริมสร้างคุณลักษณะส่วนบุคคลและทักษะการทำงานสำหรับข้าราชการผู้มีผลสัมฤทธิ์สูง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ของสำนักงาน ก.พ. จัดระหว่างวันที่ ๒๒ - ๒๘ เมษายน ๒๕๖๑ (กลุ่มที่ ๔) ณ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ทำให้ผู้เขียนทราบถึงหลักคิดสำคัญที่ยืนยันว่า สิงคโปร์พัฒนาประเทศด้วยการสร้าง “คนสิงคโปร์ (Singaporean) ให้มีคุณภาพ” โดยหลักคิดดังกล่าวถูกออกแบบและใช้งานผ่านระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพตั้งแต่ปฐมวัยไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการศึกษาคือเครื่องมือสำคัญที่รัฐบาลสิงคโปร์ใช้เพื่อสร้างวินัยให้กับคนในชาติ กล่าวคือ การศึกษาสามารถสร้างการรับรู้ นำไปสู่การสร้างความตระหนัก และลงมือปฏิบัติอย่างเป็นพฤติกรรม ซึ่งใช้ได้กับการพัฒนาในทุกบริบทของสังคม หลักคิดการสร้างคนสิงคโปร์ดังกล่าวคือ (๑) สอนให้รู้ถูก-รู้ผิด รู้ชอบ-รู้ชั่ว รู้ว่าสิ่งใดควร-ไม่ควรทำ (๒) สอนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learner) ให้รู้จักคิดและสืบค้นหาคำตอบหรือวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง จนกลายเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (๓) สอนให้รู้จักการทำงานเป็นทีม ซึ่งทำให้ได้ผลลัพธ์ที่ดียิ่งขึ้น และ (๔) สอนให้รักประเทศชาติ โดยรัฐบาลและภาครัฐของสิงคโปร์ยึดมั่นในการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ประชาชนด้วยการทำงานอย่างโปร่งใสและจริงใจ

สิงคโปร์ให้ความสำคัญและใส่ใจกับการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาประเทศและสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ประชาชน โดยมีการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จเห็นผลเป็นรูปธรรม อาทิ

การอนุรักษ์ต้นไม้และพรรณพืช แม้มีข้อจำกัดในด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยเป็นประเทศที่มีพื้นที่น้อย แต่สิงคโปร์เล็งเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ต้นไม้และพันธุ์พืชพื้นถิ่น โดยเริ่มต้นพัฒนาประเทศภายหลังได้รับเอกราช ด้วยการวางแผนการอนุรักษ์ต้นไม้และความหลากหลายทางชีวภาพให้คงอยู่เป็นมรดกของแผ่นดิน ซึ่งดำเนินการร่วมกับการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ มีการกำหนดนโยบายสร้างเมืองสีเขียว (A City in a Garden) เพื่อลดมลภาวะ ปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน และจูงใจให้เกิดการลงทุนภาคธุรกิจจากต่างประเทศ จากความพยายามดังกล่าวเกิดผลประจักษ์อย่างเด่นชัด ซึ่งหากมีโอกาสไปเยือนจะพบว่า สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีความศิวิไลซ์ เทคโนโลยีทันสมัย และเต็มไปด้วยต้นไม้ขนาดใหญ่เขียวขจีจำนวนมาก

ที่มา : <https://readthecloud.co/singapore-city-in-a-garden/> สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๔

การกำหนดที่ตั้งเขตอุตสาหกรรม ไม่เพียงแต่การบังคับใช้กฎหมายเพื่อควบคุมและป้องกันมลพิษสิ่งแวดล้อมกับแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทอุตสาหกรรมอย่างเข้มงวด สิงคโปร์ใช้หลักการออกแบบความคิด (Design Thinking) ที่คำนึงถึงมลพิษทางอากาศร่วมกับการวางแผนการใช้ประโยชน์พื้นที่ โดยศึกษาวิจัยและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทิศทางลมที่พัดผ่านประเทศเพื่อใช้ประกอบการพิจารณากำหนดพื้นที่ตั้งเขตอุตสาหกรรม และเลือกพื้นที่ที่มีทิศทางลมพัดเข้าสู่ประเทศน้อยที่สุดให้เป็นที่ตั้งเขตอุตสาหกรรม เพื่อป้องกันมลพิษทางอากาศให้แก่ประชาชน

ที่มา : <https://www.thairath.co.th/news/foreign/1173335> สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๔

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ รัฐบาลสิงคโปร์ทราบดีถึงข้อจำกัดด้านทรัพยากรน้ำของประเทศ จึงได้ออกแบบความคิดและพัฒนานวัตกรรมในการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ ทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บและรักษาน้ำฝนซึ่งเป็นแหล่งน้ำสำคัญจากธรรมชาติ การชะลอน้ำฝนด้วยการปลูกต้นไม้หลายระดับและปรับเปลี่ยนการออกแบบทางระบายน้ำให้สอดคล้องร่วมกับการสร้างเขื่อนกั้นน้ำในแหล่งน้ำผิวดินที่จะไหลลงสู่ทะเล การบำบัดและรีไซเคิลน้ำทิ้งให้กลับมาเป็นน้ำใช้ การนำน้ำทะเลมาใช้ประโยชน์ ใช้กลยุทธ์ด้านเศรษฐศาสตร์ในการซื้อขายน้ำจากประเทศมาเลเซีย ตลอดจนกำกับดูแลและกำหนดมาตรการสร้างวินัยให้กับคนในชาติ ด้านการใช้น้ำและการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล อาทิ ออกกฎหมายห้ามล้างรถบนพื้นถนนทั่วไป โดยให้ล้างรถในพื้นที่ที่จัดไว้ เพื่อรวบรวมน้ำทิ้งจากการล้างรถเข้าสู่ระบบการบำบัดและรีไซเคิลน้ำ เป็นต้น

ที่มา : <https://readthecloud.co/singapore-city-in-a-garden/> สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๔

การลดปัญหามลพิษทางอากาศจากการจราจร สิงคโปร์ใช้มาตรการทางการเงินเพื่อเก็บค่าธรรมเนียมจากยานพาหนะที่จะสัญจรในบริเวณที่มีการจราจรหนาแน่นในช่วงเวลาเร่งด่วน พัฒนาระบบขนส่งมวลชนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้มีความสะดวกสบาย เพียงพอ และเชื่อมโยงเส้นทางให้เข้าถึงผู้ใช้ครอบคลุมทุกพื้นที่ กำหนดมาตรการทางภาษีในการครอบครองยานพาหนะ และจำกัดอายุการใช้งานยานพาหนะเพื่อป้องกันและลดปัญหามลพิษทางอากาศจากยานพาหนะ รวมถึงให้ความรู้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองยานพาหนะเกี่ยวกับการบำรุงรักษาที่เหมาะสมเพื่อลดการปล่อยมลพิษทางอากาศ

ที่มา : <https://www.thairath.co.th/news/foreign/1107252> สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๔

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นชวนให้คิดต่อว่า เหตุใดสิงคโปร์จึงประสบความสำเร็จและได้รับความร่วมมือที่แข็งแกร่งอย่างต่อเนื่องจากประชาชนในการดำเนินมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม โดยปัญหาได้รับการแก้ไขและประชาชนดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในสิ่งแวดล้อมที่ดีอย่างที่ปรากฏในปัจจุบัน คำตอบที่สำคัญคือ “สิ่งแวดล้อมศึกษา” ที่ดำเนินการร่วมกับหลักคิด “สร้างคนสิงคโปร์” เพื่อให้ประชาชนรับรู้-เข้าใจ มีความตระหนัก และมีส่วนร่วมด้านสิ่งแวดล้อมผ่านกระบวนการศึกษาทั้งการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนและนอกห้องเรียน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนสิงคโปร์มีความรู้ ความรับผิดชอบ และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแนวทางด้านสิ่งแวดล้อมด้วยความเข้าใจ เต็มใจ จนกลายเป็นผู้มีวินัยด้านสิ่งแวดล้อมในสังคม

เป้าหมายโดยรวมของสิ่งแวดล้อมศึกษาในสิงคโปร์ มุ่งเน้นที่การปลูกฝังให้ประชาชน “มีความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม (Awareness)” “มีความรู้ความเข้าใจ (Knowledge) และเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม (Values)” “บูรณาการสิ่งแวดล้อมศึกษากับระบบการศึกษาภาคบังคับ” “เชื่อมโยงสิ่งแวดล้อมศึกษากับการส่งเสริมประสบการณ์ด้วยโปรแกรมการเรียนรู้” “สนับสนุนให้ลงมือปฏิบัติหรือแสดงบทบาท (Action) การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน (Active) ที่จะปกป้องและบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม” และ “เป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต” โดยหลักคิดสำคัญดังกล่าวของ “สิ่งแวดล้อมศึกษา” ในสิงคโปร์เป็นสิ่งที่กระทรวงสิ่งแวดล้อมและกระทรวงการศึกษาดำเนินการร่วมกัน (Awareness & Action)

บรรณานุกรม

มติชนออนไลน์. ๒๕๖๒. นาคิด คนไทยไปสิงคโปร์ มักโวยวายเรื่องค่าครองชีพสูง แล้วเมืองไทยถูกกว่าตรังไหน. สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๔ จาก https://www.sentangsedtee.com/exclusive/article_118773